

УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ БОРГОМ: ВІТЧИЗНЯНІ РЕАЛІЇ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Боргова політика є певною складовою фіскально-бюджетної політики будь-якої країни. Державні запозичення значно розширюють фінансові межі бюджету, виконуючи роль балансуючого інструмента державних витрат і податкових надходжень. Проблема державного боргу залишається актуальною як у кризовому так і посткризовому періодах, тому виникає потреба пошуку зміни підходів до використання запозичень, розробки нової парадигми вітчизняної боргової політики.

Удосконалення боргової політики має провадитися в рамках реформування бюджетного процесу, переходу до бюджетування, орієнтованого на позитивний результат, і створення додаткових стимулів для більш ефективного фінансування державного сектора [1, с. 4].

Проаналізувавши практику боргового управління в Україні, можна стверджувати про непередуманість та вузькоглядність у формуванні державного боргу, що у свою чергу призвело до накопичення надмірних обсягів зобов'язань, встановлення їхньої нераціональної структури, утворення так званих «пікових» періодів тиску боргових платежів на державний бюджет та інших негативних наслідків. Відтак, боргова політика України характеризується низькою ефективністю, а процеси у цій сфері вказують, що в сучасних умовах боргова проблема перетворилася на реальну загрозу національній безпеці держави.

Боргова політика України на сучасному етапі розвитку характеризується постійним зростанням обсягів державного боргу. Це, перш за все, пов'язано з політикою уряду, зорієнтованою на неінфляційні механізми погашення дефіциту бюджету; зростанням абсолютних обсягів платежів за державним боргом через закінчення пільгових періодів за раніше отриманими кредитами; тенденцією до збільшення строковості державних цінних паперів на ринку позикових капіталів; зниженням відсоткових ставок за державними цінними паперами, що, у підсумку, є важливим чинником зменшення вартості державних запозичень [2, с. 2].

У практиці зарубіжних країн державний борг розглядають як дієвий важіль макроекономічного регулювання, інструмент проведення стабілізаційної політики, стимулювання або стримування темпів економічного зростання. Його головною метою є задоволення потреб уряду у фінансуванні, а також виконання його зобов'язань за платежами

при мінімальних витратах у середньо- і довгостроковій перспективі за прийняттого рівня ризику. Більшість країн, які досягли успіху в питанні зниження боргового навантаження, використовують тактику активного управління державним боргом, яка передбачає неперервне пристосування його параметрів до кон'юнктури фінансового ринку. Реалізація цього завдання вимагає постійного моніторингу коливань процентних ставок та курсів валют, а також вибору різних сегментів ринку за результатами їхнього порівняння з визначеними бенчмарками (цільовими орієнтирами) [3, с. 266].

Політика управління державним боргом в Україні має скеровуватися на досягнення таких цілей: покриття потреби уряду в коштах для фінансування дефіциту за зовнішніми операціями; підтримка доступу до міжнародних ринків товарів і послуг, а також до міжнародного ринку капіталів; мінімізація вартості позик та витрат на обслуговування державного боргу; збалансування структури боргових зобов'язань; мінімізація валютних ризиків встановленням оптимальної валютної структури боргу; гармонізація політики державних позик із загальною економічною політикою. [4, с. 71]. Разом з тим, пріоритетність тих чи інших завдань визначається конкретною ситуацією в країні, сформованою під дією комплексу чинників. Так, з огляду на продовження європейської боргової кризи, у багатьох країнах ЄС головним завданням боргової політики на сьогодні залишається реалізація середньострокових планів щодо скорочення державного боргу, а також вдосконалення структури боргових портфелів. Одним із найважливіших завдань, які покладені перед управлінням боргом є оптимізація його структури.

Поряд зі оптимізацією процесів формування державного боргу, важливим аспектом реформування боргового управління має стати наукове обґрунтування та методологічно правильне визначення напрямів використання позичених коштів. Державні боргові запозичення (як внутрішніх, так і зовнішніх) здатні позитивно вплинути на економіку країни лише у випадку їхнього спрямування на вирішення стратегічних завдань підвищення ефективності використання інтелектуального та кадрового потенціалу країни на шляху переходу до наукомісткого розвитку.

Література:

1. Вінницький П. Особливості управління зовнішнім державним боргом України та напрями його удосконалення // *Роль фінансово-кредитної системи у розвитку економіки країни*: матер. наук. інтернет-конф. 15 грудня 2010. URL: <http://conf-cv.at.ua/forum/44-351-1> (дата звернення: 15.10.2018).

2. Молдован О. Щодо оптимізації боргової політики держави: Аналітична записка // Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:zZL8EWA77xsJ:www>

.niss.gov.ua/articles/783/+&cd=1&hl=uk&ct=clnk&gl=ua&client=firefox-a
(дата звернення: 15.10.2018).

3. Мазур А., Мокринська М., Ярошевич Н. Управління державним боргом: зарубіжний досвід та українська практика. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2007. Вип. 17.8. С. 266–271.

4. Поліщук О., Цимбал В. Сучасний стан та методи удосконалення управління зовнішнім боргом України. *Науковий вісник Інституту міжнародних відносин НАУ*. Серія: економіка, право, політологія, туризм. 2013. №1. Т. 1. С. 67–73.

Мартинюк Роман Русланович

ст.гр. Фм-21, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Мелих О.Ю.

ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ЗАПОРУКА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Важливою запорукою соціально-економічного розвитку країни виступає економічне зростання. Досягнення стійких темпів економічного зростання в Україні вимагає оптимізації, а саме: створення сприятливого інвестиційного клімату, пошуку надійних іноземних інвесторів, котрі вкладатимуть власні фінансові ресурси у інвестиційні проекти в Україні, забезпечуючи цим розвиток пріоритетних галузей економіки.

Часом піднесення української економіки, значна частина економістів вважає 2007 рік. У 2007 році Україна перебувала у фокусі уваги міжнародних фондів. Банки і промислові компанії розглядали пропозиції щодо інвестицій від найбільших світових гравців. За підсумками року приплив іноземних інвестицій в економіку України становив 5,839 млрд. дол. США.

За роки незалежності в Україні сформувався пул компаній, які інвестували в країну мільярди гривень, створивши виробництво і бізнес з нуля.

На даний час, на світовій арені Україна вважається країною з високими ризиками, що негативно позначається на динаміці припливу іноземних інвестицій. З іншого боку, прибутковість вкладень в Україні може досягати показників в кілька разів вище, ніж в країнах з розвиненою економікою.

Низький рівень захисту прав власності, високий рівень корупції та воєнний конфлікт на Сході України, є головними чинниками, які негативно впливають на інвестиційний клімат в Україні.